

χειέται Σέριφ. Ἡ σημ. καὶ μεσν. Πβ. Περί γέρ. 49 (ἐκδ. Wagner σ. 107) «ἀτόνησε καὶ δὲ μπορεῖ, τάχα ὥσάν νὰ σκάπτῃ, | ἄγκομαχεῖ συχνὰ συχνὰ καὶ ἡ καρδιά του ἄφτει». Συνών. ἀγκοφορῶ 1. 2) Ἐνεργ. καὶ μέσ. στενάζω, ἐκβάλλω κραυγὴν πόνου κττ. Μύκ. Νάξ. Πελοπν. (Λακων. Λάστ.) Σάμ. Στερελλ. (Αἰτωλ. Καλοσκοπ.) Σύμ. Τήλ. Τσακων. κ. ἄ. : Ἐμούριζε κι ἀγομάχα Λακων. Δὲ μπορεῖ τ' ἄλουγον, γι' αὐτὸ ἀγκομαχάει Αἰτωλ. Σήμερα ἀγκομαχεῖ ἡ ἀελάδα μας (ἀελάδα = ἀγελάδα) Μύκ. Ἐκοιμάτο καὶ ἔγουμάχε Σύμ. Ἀγκομαχάγα οὐλ' νύχτα ἀπόρι, ἤμ' ναν ἄρρωστος Αἰτωλ. Ἀγκομαχεῖομαν ὅλη τὴ νύχτα Πελοπν. || Ἄσμ.

Τραφοπαλεύαν σὰ θεοῖα κι ἄγοια ἀγκομαχοῦσι

Κρήτ. Συνών. ἀγκοφορῶ 2. Πβ. ἀνασύρω, ἀναχανειοῦμαι, ἀσκομαχῶ, ἀχῶ, βογγῶ, μουγκρίζω. 3) Γογγύζω, ἀγανακτῶ κατὰ τινος Θράκ. Κεφαλλ. Πβ. θεομαχειέμαι. 4) Ἀγωνιῶ, πνέω τὰ λοίσθια, ψυχορραγῶ Ἄνδρ. Ζάκ. Θήρ. Κάλυμν. Κρήτ. Μακεδ. (Σισάν.) Προπ. (Κύζ.) Τήλ. — Λεξ. Κομ. : Ἀγομαχεῖ ὁ ἄρρωστος Θήρ. Πβ. παραδέρονω.

ἄγκορα ἡ, Κέρκ. ἄγκουρα Ζάκ.

Τὸ Ἰταλ. *ancora*.

*Ἀγκυρα, ὁ ἰδ.

ἀγκοράρω Ζάκ. Κέρκ. ἀγοράρω Κεφαλλ.

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *ancorare*.

1) Ἀγκυροβολῶ Ζάκ. Κεφαλλ. Συνών. ἀράζω. β) Μεταφ. ἐξασφαλίζομαι Κεφαλλ. : Ἀγοράρισες γιὰ καλά. II) Ἀνασύρω τὴν ἄγκυραν Κέρκ.

ἀγκορασίσσα ἡ, Πελοπν. (Ἀνδρίτσ. Ἀρκαδ.)

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Κάρδαμον κηπαῖον (*lepidum sativum*). Συνών. λεπίδι.

ἀγκορδακιά ἡ, Ρόδ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ρ. κορδακίζω ἢ *ἐγκορδακίζω ὑποχωρητικῶς.

Φλυαρία, μωρολογία, τερθρεία, ἰδίᾳ ἐπὶ ἀνοήτων ἢ ἀηδῶν ἢ ψευδῶν καὶ ἐπιτετηδευμένων λόγων καὶ τρόπων.

ἀγκορδακίζω Ρόδ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ρ. κορδακίζω ἢ *ἐγκορδακίζω.

Ἀνοήτως ἢ ἀηδῶς καὶ ἀσέμνως φέρομαι.

ἀγκορδακισμός ὁ, Ρόδ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ρ. κορδακίζω ἢ *ἐγκορδακίζω.

*Ἀγκορδακιά, ὁ ἰδ.

ἀγκοῦν ἐπιφών. Κάρπ. ἀγοῦν Ἄνδρ. Θήρ. Πάρ. Σῦρ. Πελοπν. (Λακων.) κ. ἄ. ἀγ-γοῦν Κύπρ. ἄγκον Κάρπ. Μεγίστ. κ. ἄ. ἀγον Κεφαλλ. ἄγκον Παξ. ἀγκί Καπλ. (Σινασσ.) ἀγι Προπ. (Κύζ.)

1) Λέξις πεποιημένη τῆς παιδικῆς γλώσσης, ἐν τῶν πρώτων ψελλισμάτων τοῦ βρέφους ἐνθ' ἄν. : Ἀρχισε τὸ παιδί νὰ κἀνῃ τ' ἀγοῦ τοῦ Πάρ. 2) Θωπευτικὸν πρὸς τὰ νήπια ἐνθ' ἄν. : Ἀγοῦν τὸ μωρό μου! Σῦρ. Ἀγκον ἄγκον, μάτια μου! Παξ.

***ἀγκοῦδζα** ἐπιφών. ἀγ-γοῦδζα Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ἐπιφών. ἀγκοῦν καὶ τῆς ὑποκορ. παραγωγικῆς καταλ. -οῦδι.

Θωπευτικὴ λέξις πρὸς νήπια : Ἀγ-γοῦδζα τοῦ μωροῦ. Πβ. ἀγκοῦν.

ἀγκοῦκου Τσακων.

Πιθανῶς ἐκ τοῦ ἀγκυλῶνω, ὅθεν ἀγκουῶνω-ἀγκοῦ-ζον, ὅπως γλυτιῶνω-γλυτικοῦζον (ἀπὸ τῆς καταλ. -ώσκω). Πβ. GAnagnostopoulos Tsakon. Gramm. 48.

1) Συλλαμβάνω τι οἶονει δι' ἀγκίστρου, ἀγκιστρῶνω τι, ἀποκτῶ : Ὁ Γιάννη δὲν ἀγκοῦτζε τσίπια (δὲν ἀπέκτησε τίποτε). 2) Ἀμτβ. προσκολλῶμαι πον, πιάνομαι ἀπὸ κάποιον : Ἐνταῖ ἂ σάτη δὲν ἐπορέτζε ν' ἀγκοῦη ζίπια (ἡ θυγάτηρ αὐτῆς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀγκουμπήσῃ πον, εἰς κάμμιαν οἰκογένειαν, ἵνα εὖρη γαμβρόν).

ἀγκούλα ἡ, ἀγύλα Σύμ. ἀγκούλα Ἀθῆν. (παλαιότ.) Αἴγιν. Εὐβ. (Κονίστρ. Κύμ. Μύτικ. κ. ἄ.) Κύπρ. Σκῦρ. Στερελλ. (Ναύπακτ.) ἀγκούλ-λα Καλαβρ. (Μπόβ.) ἀγοῦ-λα Θεσσ. ἄγκύλα Ἡπ.

Τὸ ἀρχ. οὐσ. ἀγκύλη. Διὰ τὴν κατάλ. πβ. δάφνη-δάφνα κττ.

1) Ἡ τῶν ποιμένων ἐπικαμπῆς κατὰ τὴν κορυφὴν ράβδος, δι' ἧς συλλαμβάνουν τὰ βοσκήματα Ἀθῆν. (παλαιότ.) Αἴγιν. Εὐβ. Ἡπ. Σκῦρ. Στερελλ. : Ἐφόρεσα τὰ τσαρονχάτσα τσαὶ τὴν ἀγκούλα Ἀθῆν. (παλαιότ.) || Παροιμ. Ἡ προβατῖνα σὰ θέλῃ νὰ φάῃ ξύλο, πάει καὶ ξυέται 'ς τοῦ τσοπάνη τὴν ἀγκούλα (ἐπὶ τοῦ παρέχοντος ἀφορμὴν πρὸς τιμωρίαν) Αἴγιν. || Ἄσμ.

Νὰ ἴμουν ἀγκούλα του | νὰ μ' ἔχη 'ς τὴν ραχούλλα του

Ἀθῆν. (παλαιότ.) Πβ. καὶ Ἡσύχ. «βρόχος ἀγκύλη». Συνών. ἀγκραῖτσα, κλίτσα, στραβορράβδι. 2) Ἡ ἀγκύλη ράβδος, δι' ἧς ἔλκουν πρὸς τὰ κάτω τοὺς ἀπροσίτους κλάδους τῶν ὀπωροφόρων δένδρων Εὐβ. (Κονίστρ. Κύμ. Μύτικ. κ. ἄ.) : Πᾶρε τὴν ἀγκούλα νὰ φτάσῃς τὰ σῦκα, ποῦ δὲ φτάνονται μὲ τὸ χέρι Εὐβ. Πβ. λαγοῦσα. Συνών. ἀγκοῦτσα 1, ἀγκυρίδα 1, κατσοῦνα.

3) Βακτηρία ἀγκύλη κατὰ τὴν λαβὴν Ἀθῆν. (παλαιότ.) Εὐβ. Καλαβρ. (Μπόβ.) Στερελλ. (Ναύπακτ.) κ. ἄ. : Βλέπω ἕναν παγανὸ καὶ τὸν τσάκωσα ἀπ' τὴν ἀγκούλα του Ναύπακτ. Πῆρε καὶ μιὰ ἀγκούλα 'ς τὸ χέρι τῆς Ἀθῆν. || Φρ. Τὰ πόδια τῆς νὰ τῇ γενοῦ σὰν ἀγκούλα (ἀρά) Μπόβ. Συνών. ἀγκυρίδα 1 β, μαγκούρα. 4) Γαστροκνήμιον Θεσσ. Σύμ. : Κόβγει ἀπὸ τὴν ἀγύλαν του ἕναν κομμάτιν κορῆς Σύμ. : Πβ. τὸ τοῦ Εὐσταθ. 1326,51 «κώληπα δὲ λέγει τὴν ἀγκύλην κατὰ τοὺς παλαιούς... ἦν τινὲς ἄνταν ἢ ἄνζαν φασί» καὶ τὸ τοῦ Ἡλιοδώρ. Αἰθιοπ. 3,1 «τὸ μὲν ζῶσμα ἐκάστω χιτῶνα λευκὸν εἰς ἀγκύλην ἀνέστελλε». Περί τῆς ἐξελέξεως τῶν ἀνωτέρω σημ. πβ. ΧΠαντελ. ἐν Ἀθηνᾶ 38 (1926) 57. 5) Καμπὴ τῆς ὁδοῦ Κύπρ. : Ὁ τὴν ἀγκούλαν τοῦ δρόμου ἔδει μιὰν μοσφιζάν.

***ἀγκουλιδέρα** ἡ, ἀγκ'λιδέρα Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἄγκ'λιδέρα Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἴσως ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀγκοῦλίδι-ἀγκουλιδέρι.

1) Ἡ ἀγκύλη ράβδος, διὰ τῆς ὁποίας καρπολογοῦν : Μὲ τὴν ἀγκ'λιδέρα τραυαῖ τὰ κλωνάρια κι μάζουνι τ'ς ἱλαῖς. || Φρ. Ἐμαθὶ δυὸ τρεῖς ἀγκ'λιδέρες γραμματα τοῦ πιδι (ἐπὶ

ακοσχήμων γραμμάτων). Συνών. *καρκατσούνα*, *κατσούνα*, *μαγκουρίτσα*. 2) Μακρά ἀγκύλη ἄβδος, διὰ τῆς ὁποίας ἀνασύρεται ἐκ τῆς *νεροτριβῆς* ὁ ὕψασμα.

ἀγκουλίζω Κύθηρ. Κωνπλ. *ἀγουλίζω* Πελοπν. (Λακων.) Πάρ. *ἀγκουλίζω* Παξ. *ἀγουρίζω* Κεφαλλ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιφών. *ἀγκού*.

Ἐπὶ τῶν νηπίων, φωνάζω ἀγκοὺν ἀγκοί, βατταρίζω γὰρ ἄν. : *Τὸ μωρό μου ἀγκουλίζει* Κύθηρ. *Καλέ, μὰ πόσω πηγῶ εἶναι τὸ παιδί σου κι ἀγουρίζει κι ὅλα!* μάτι γὰρ μὴν τὸ *μάση!* Ἀπύρανθ. *Ἀρχίζει ν' ἀγουλίζη* τὸ παιδί Πάρ.

ἀγκουλίτσα ἡ, Εὐβ. Στερελλ. (Ἀμφισσ.)

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. *ἀγκούλα*.

Μικρά ἀγκύλη ῥάβδος, δι' ἧς ἔλκουν πρὸς τὰ κάτω τοὺς ἀπρσιτοὺς κλάδους τῶν ὀπωροφόρων δένδρων.

ἀγκουράκια ἐπιφών. ἀμάρτ. *ἀγουράκια* Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιφών. *ἀγκοὺν* κατ' ἐπίδρασιν τοῦ ἀμάρτ. *ἀγκουρίζω*, δι' ὃ ἰδ. *ἀγκουλίζω*.

Λέξις πεποιημένη ἐπὶ τῶν πρώτων ψελλισμάτων τοῦ βρέφους, θωπευτικὸν τῶν βρεφῶν. Πβ. *ἀγκού*.

ἀγκουρας ὁ, Ἡπ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀγκουρα*, δι' ὃ ἰδ. *ἀγκυρα*.

Ἐργαλεῖον χρυσοχοϊκόν.

ἀγκουρᾶς ὁ, Κύπρ. (Πάφ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀγκουρα*, δι' ὃ ἰδ. *ἀγκυρα*.

Ξύλινον ὄργανον ἐπίμηκες συνδέον τὴν δοκάνην (ὄργανον ἀλωνιστικόν) μετὰ τοῦ ζυγοῦ.

*ἀγκουρέττα ἡ, *ἀγκορέττα* Κέρκ.

Τὸ Ἰταλ. *ancoretta*.

Μικρά ἀγκυρα.

ἀγκουρέττο τό, κοιν. ὡς ναυτικὸς ὄρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. **ἀγκουρέττα*.

Μικρά ἀγκυρα τῶν λέμβων, ὁ κερκέτης, τὸ τετρά-
χηλον.

ἀγκουροτῶάγκαλος ὁ, Πόντ. *ἄγκουροτῶάγκαλος* Πόντ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Εἶδος ἰχθύος.

ἀγκοῦσα ἡ, Βιθυν. Εὐβ. (Κάρυστ.) Ζάκ. Ἡπ. (Ἄρτ. Δρόβιαν. Ζαγόρ. κ. ἄ.) Ἰόνιοι Νῆσ. Μακεδ. (Βελβ.) Παξ. Πελοπν. (Ἀρκαδ. Βυτίν. Καλάβρυτ. Καλάμ. Λεβέτσ. Μεγαλόπ. Μεσσ. Πάτρ.) κ. ἄ. — ΠΓεννάδ. Γεωργ. Γλωσσάρ. 1 καὶ Ἑλλην. Γεωργ. 9,345 *ἀγοῦσα* Θεσσ. Θράκ. (Αἰν. κ. ἄ.) Κρήτ. Πελοπν. (Λακων.) *ἀγκούσα* Πελοπν. (Ἀρκαδ. Πάτρ. κ. ἄ.) Τσακων. *ἀγούσια* Κρήτ. Κύθν. *ἄγκοῦσα* Πελοπν. (Ἀνδρίτσ. Βυτίν. κ. ἄ.) Χίος (Νένητ. κ. ἄ.) *ἀγκουσα* Θράκ.

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀγκοῦμαι* κατὰ τὸν ΓΧατζιδ. MNE 1,162. Κατὰ τὸν G Meyer Neugr. Stud. 4,6 καὶ ΣΞανθοῦδ. Ἐρωτ. 479 ἐκ τοῦ Ἑνετ. *angossa* < Λατιν. *angustia*. Πβ. καὶ τὸ τῶν ἐν Ἑλλάδι Ἀλβανοφώνων *ργουστία* = στενοχωρία.

Α) Κυριολ. 1) Ἀσθμα, δύσπνοια ἐκ πολυφαγίας, νόσου, καύσεως ἢ καὶ ἠθικῆς τινος αἰτίας Βιθυν. Εὐβ. (Κάρυστ.) Ζάκ. Ἡπ. Κρήτ. Κύθν. Μακεδ. (Βελβ.) Πελοπν. (Ἀνδρίτσ. Βυτίν. Καλάβρυτ. Καλάμ. κ. ἄ.) Παξ. : *Μ' ἔπιασ' ἀγκοῦσα ἀπ' τοὺν ἀνήφουρον* Ἡπ. *Μοῦ ῥχεται ἀγκοῦσα* (πνίγομαι) Καλάμ. *Μῶρεθε ἀγκοῦσα* Καλάβρυτ. Συνών. *ἀγκοῦσι* 1. β) Αἰσθημα βάρους, πνέσεως Ἡπ. Πελοπν. (Πάτρ. κ. ἄ.) : *Ἐχω μὲ ἀγκοῦσα ἔς τὸ στήθος* Ἡπ. *Ἀγκοῦσα εἶχα ὅλη τὴ νύχτα* Πάτρ. κ. ἄ. Συνών. *στένωσι*, *φούσκωσι*. 2) Καύσων, πνίγος Θράκ. (Αἰν.) Κύθν. Πελοπν. (Λεβέτσ. Καλάμ. Μεγαλόπ. Μεσσ. κ. ἄ.) : *Σήμερα ἔχομε ἀγοῦσα* Κύθν. 3) Ἐπιβλαβὴ ἀέρια καὶ ἰδίως ἀνθρακικὸν ὁξὺ ἀναδιδόμενα ἐκ φρεάτων καὶ προσβάλλοντα τοὺς φρεωρύχους ΠΓεννάδ. ἔνθ' ἄν. : *Τὸ πηγάδι ἔχει ἀγκοῦσα*. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Μῆλ.

Β) Μεταφ. 1) Θλίψις, στενοχωρία ἠθική, βάρος Ἡπ. (Ἄρτ. Ζαγόρ.) Θεσσ. Θράκ. (Αἰν. κ. ἄ.) Ἰόνιοι Νῆσ. Κρήτ. Κύθν. Μακεδ. (Βελβ.) Πελοπν. (Ἀρκαδ. Βυτίν. Μεσσ.) : *Ἄλλ' ἀγκοῦσα δὲν ἔχον* Ἀρτ. *Εἶντα ἀγκουσεσ ἔχεις πάλι!* Θράκ. || Φρ. *Τὸν ἔχον ἀγκοῦσα* (τὸν βαρύνομαι, τὸν μισῶ) Βελβ. *Τοῦ γένομαι ἀγκοῦσα* (τοῦ γίνομαι φορτικός, τὸν στενοχωρῶ, τὸν ἐνοχλῶ) Ἡπ. 2) Μέριμνα, φροντίς Ἡπ. κ. ἄ. : *Μ' ἔφαῖ ἡ ἀγκοῦσα μέναν γι' αὐτόν, τί θὰ κάβ'!* Ἡπ. (Συνών. φρ. *μ' ἔφαγε ἡ ἔγνωσια*). *Τὴν ἰδική σου ἀγκοῦσα θὰ ἔχω!* αὐτόθ. || Ἄσμ.

Τὰ μαλλιά σου, ροῦσσα, ροῦσσα, | μ' ἔφεραν φωτιά κι ἀγκοῦσα Ἡπ.

ἀγκούσεμα τό, Παξ.

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀγκουσεύω*.

Στενοχωρία, δυσφορία, πληξίς : *Ἀπὸ ῥτὰ τὰ λόγια πῆρε μεγάλο ἀγκούσεμα*. Συνών. *ἀγκουσι* 2.

ἀγκουσεμὸς ὁ, Παξ.

Ἐκ τοῦ ρ. *ἀγκουσεύω*.

Ἀγκούσεμα, ὁ ἰδ. : *Ἀπὸ τὸ μεγάλο τὸν ἀγκουσεμὸ Ἰοκα-
σε καὶ πῆε χαμένος*.

ἀγκουσεύω Ἡπ. Παξ. Πελοπν. (Ἀνδρίτσ.) *ἀγου-
σεύω* Κεφαλλ. *ἀγουσεῖον* Θράκ. (Αἰν.) Μέσ. *ἀγκου-
σεύομαι* Ἰόνιοι Νῆσ. Πελοπν. (Πύλ.) *ἀγκουσεύουμι* Ἡπ. (Ζαγόρ. Τσαμαντ. Χουλιαρ.) Μετοχ. *ἀγκουδεγκοῦμενε* Τσακων.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀγκοῦσα*.

1) Ἀμτβ. *ἔχω ἀγκοῦσα*, ἀσθμαίνω, πνευστιῶ, πνίγομαι ἔνεκα πολυφαγίας, νόσου, καύσωνος κττ. Ἡπ. (Ζαγόρ.) Θράκ. (Αἰν.) Παξ. Πελοπν. (Ἀνδρίτσ. Πύλ.) : *Ἐφασ πολὺ κι ἀγκουσεύτηκε* Παξ. *Ἀγκουσεύουμι ἀπ' τοῦ σ'νάχ'* Χουλιαρ. β) Στενοχωροῦμαι, δυσφορῶ, ἀδημονῶ Ἡπ. (Τσαμαντ. κ. ἄ.) Ἰόνιοι Νῆσ. (Κεφαλλ. Παξ. κ. ἄ.) : *Μὴν ἀγκουσεύεισι γιὰ μένα* Ἡπ. *Ἀγκουσεύτηκε ἀπ' τὰ λόγια σου* Κεφαλλ. *Μ' ἔκαμε ν' ἀγκουσεύω* αὐτόθ. *Τὸ παιδί μου φάνηκε σὰν ἀγκουσεμένο* αὐτόθ. *Ἀκκούμπησε ἔς τὸ στρουγκο-
λίθι σὰν ἀγκουσεμένος* Ἡπ. *Δὲ μπορεῖ ὅπως θέλει καὶ γι' αὐτό ἀγκουσεύεται* Ἰόνιοι Νῆσ. Ἡ σημ. καὶ παρ' Ἐρωτοκρ. Α στ.

